

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
MOKĖJIMŲ
ĮSTATYMAS**

1999 m. spalio 28 d. Nr. VIII-1370
Vilnius

**PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šis įstatymas nustato Lietuvos Respublikos mokėjimų sistemą, mokėjimo priemones ir mokėjimų sistemos dalyvių santykius atliekant mokėjimus Lietuvos Respublikoje.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Mokėjimas** – mokėtojo piniginių įsipareigojimų gavėjui vykdymas mokant pinigais: tiesiogiai gavėjui grynaisiais pinigais arba per gavėjo pasirinktą banką ar kitą kredito įstaigą (toliau – bankas) – pervedant negrynuosius pinigus gavėjui.

2. **Mokėtojas** – fizinis asmuo, juridinis asmuo, juridinio asmens teisių neturinti įmonė (toliau – asmuo), kuris moka tam tikrą pinigų sumą kitam asmeniui.

3. **Gavėjas** – asmuo, kuriam kitas asmuo moka tam tikrą pinigų sumą.

4. **Negrynieji pinigai** (toliau – **lėšos**) – Lietuvos banko ir bankų įsipareigojimai, įrašyti į asmenų sąskaitas Lietuvos banke ir bankuose.

5. **Mokėjimo nurodymas** – mokėjimų sistemos dalyvio raštu arba elektroniniu būdu suformuluotas nurodymas pervesti lėšas.

6. **Mokėjimų sistema** – bankinių procedūrų, mokėjimo priemonių ir tarpbankinės lėšų pervedimo sistemos visuma.

7. **Mokėjimų sistemos dalyviai** – mokėtojai, gavėjai bei tarpbankinės lėšų pervedimo sistemos dalyviai.

8. **Lėšų pervedimas** – bankuose esančiose mokėjimų sistemos dalyvių sąskaitose pagal mokėjimo nurodymus padaryti įrašai, kuriuos padarius gavėjas įgyja nuosavybės teisę į mokėtojo pervedtas lėšas.

9. **Atsiskaitymas** – grynųjų pinigų mokėjimo ar lėšų pervedimo veiksmas, kuriuo įvykdomas mokėtojo piniginis įsipareigojimas gavėjui.

10. **Sąskaita banke** (toliau – **sąskaita**) – mokėtojo arba gavėjo sąskaita, atidaryta banke pagal banko sąskaitos sutartį.

11. **Mokėtojo bankas** – bankas, kuriam mokėtojas paveda atlikti mokėjimą pervedant lėšas.

12. **Gavėjo bankas** – bankas, kuriame gavėjas turi sąskaitą arba į kurią pervedamos mokėtojo lėšos.

**ANTRASIS SKIRSNIS
MOKĖJIMO NURODYMAS IR MOKĖJIMO PRIEMONĖS**

3 straipsnis. Mokėjimo nurodymas

1. Mokėjimo nurodymą bankui gali pateikti mokėtojas arba gavėjas.

2. Mokėtojas mokėjimo nurodyme nurodo mokėtojo bankui pervesti iš jo sąskaitos lėšas ar įmokamus į banką grynuosius pinigus į gavėjo sąskaitą.

3. Gavėjas mokėjimo nurodyme nurodo mokėtojo bankui pervesti iš mokėtojo sąskaitos lėšas į gavėjo sąskaitą.

4. Mokėjimo nurodymas laikomas suformuluotu, jeigu jame yra šie rekvizitai: mokėjimo priemonės pavadinimas, mokėtojo banko kodas ir mokėtojo banko pavadinimas, mokėtojo

pavadinimas arba vardas bei pavardė ir jo sąskaitos banke numeris, gavėjo pavadinimas arba vardas bei pavardė ir jo sąskaitos banke numeris, gavėjo banko pavadinimas ir gavėjo banko kodas, pervedamų lėšų suma skaitmenimis ir žodžiais arba tik skaitmenimis.

5. Kitus mokėjimo nurodymo rekvizitus – mokėjimo paskirtį, įmokos kodą ar kt. – nustato Vyriausybės nutarimai bei mokėtojų ir gavėjų tarpusavio sutartys.

6. Rašytiniuose mokėjimo nurodymuose pervedamų lėšų suma turi būti nurodyta skaitmenimis ir žodžiais, elektroniniuose dokumentuose – tik skaitmenimis.

7. Pagal banko kortelę sudaromų mokėjimo nurodymų rekvizitus nustato bankai, pagal ne banko kortelę – jos išleidėjai.

4 straipsnis. Mokėjimo priemonės

1. Mokėjimo pavedimas – mokėtojo parengtas ir pasirašytas popierinis arba elektroninis dokumentas, turintis mokėjimo nurodymo rekvizitus. Mokėjimo pavedimą mokėtojas pateikia mokėtojo bankui. Mokėjimo pavedimas gali būti vienkartinis arba daugkartinis.

2. Debeto pavedimas – gavėjo parengtas ir pasirašytas popierinis arba elektroninis dokumentas, turintis mokėjimo nurodymo rekvizitus. Debeto pavedimą pateikia gavėjas mokėtojo arba gavėjo bankui. Gavėjas turi teisę pateikti debeto pavedimą, turėdamas mokėtojo sutikimą. Mokėtojas raštu ar elektroniniu būdu pateikia mokėtojo bankui sutikimą nurašyti ir pervesti lėšas iš jo sąskaitos konkrečiam gavėjui, kai pastarasis pateiks debeto pavedimą. Sutikimas gali būti dėl vieno arba kelių debeto pavedimų.

3. Čekis – dokumentas, kurio išdavimo, galiojimo, perdavimo, laidavimo, apmokėjimo tvarką reglamentuoja Čekių įstatymas.

4. Vekselis – dokumentas, kurio išdavimo, laidavimo, apmokėjimo, perdavimo, naudojimo tvarką reglamentuoja Įsakomųjų ir paprastųjų vekselių įstatymas.

5. Inkasinis pavedimas – gavėjo parengtas ir pasirašytas popierinis arba elektroninis dokumentas, turintis mokėjimo nurodymo rekvizitus. Inkasiniame pavedime gavėjas nurodo mokėtojo bankui iš mokėtojo sąskaitos ne ginčo tvarka nurašyti ir pervesti į gavėjo banką inkasiniame pavedime nurodytą lėšų sumą, priklausančią gavėjui. Gavėjas kartu su inkasiniu pavedimu turi pateikti Civilinio proceso kodekse nurodytą vykdomąjį dokumentą. Mokėtojo bankas inkasinį pavedimą priima ir tada, kai mokėtojo sąskaitoje nėra lėšų. Mokėjimai atliekami pagal inkasinių pavedimų pateikimo laiką, jeigu įstatymai nenustato kitaip.

6. Banko (debeto, kredito) kortelė. Banko kortelę išleidžia bankas. Debeto kortele atliekami tokie mokėjimai, kurie neviršija sąskaitos likučio. Kredito kortelė suteikia galimybę naudotis paskola mokėjimams atlikti. Kortelių įsigijimo ir naudojimo sąlygas nustato bankai. Mokėjimą inicijuoja mokėtojas, pateikdamas gavėjui kortelę, pagal kurią sudaromas mokėjimo nurodymas. Iš kortelės galima identifikuoti jos leidėją, sąskaitą ir įsigijusį asmenį.

7. Iš anksto apmokėta banko kortelė. Iš anksto apmokėtą banko kortelę išleidžia bankas. Ši kortelė yra leidėjo suteikta teisė jos turėtojui (mokėtojui) mokėti bet kuriam gavėjui, galinčiam priimti tokius mokėjimus, neviršijant šioje kortelėje užfiksuotos ir mokėtojo iš anksto apmokėtos lėšų sumos. Mokėjimą iš anksto apmokėta banko kortele inicijuoja mokėtojas, pateikdamas šią kortelę gavėjui, kuris, nurašęs mokamą sumą iš šios kortelės, sudaro mokėjimo nurodymą mokėtojo bankui sumažinti šio banko įsipareigojimus bendra gautų iš įvairių mokėtojų lėšų suma. Iš šios kortelės galima identifikuoti jos leidėją, sąskaitą, kortelėje užfiksuotos sumos likutį ir įsigijusį asmenį.

8. Ne banko kortelė. Ne banko kortelę išleidžia asmenys, užsiimantys komercine ūkine veikla. Ne banko kortelė skirta sumokėti tik už ją išleidusių asmenų parduotas prekes ir (ar) suteiktas paslaugas. Mokėjimas ir atsiskaitymas ne banko kortele vyksta tiesiogiai tarp gavėjo ir mokėtojo. Ne banko kortelės yra debeto, kredito ir iš anksto apmokėtos. Kortelėje yra galimybė identifikuoti ją įsigijusį asmenį ir (arba) leidėją bei užfiksuotos sumos likutį.

9. Kitos mokėjimo priemonės. Bankai gali leisti kitas mokėjimo priemones, nustatydami jų įsigijimo ir naudojimo sąlygas.

TREČIASIS SKIRSNIS MOKĖJIMAS IR ATSISKAITYMAS

5 straipsnis. Mokėjimas bankuose

1. Mokėjimų sistemos dalyvių mokėjimams atlikti bankai teikia lėšų pervedimo paslaugas.
2. Bankai vykdo mokėjimo nurodymus, išskyrus atvejus, kai mokėjimo nurodymas nėra suformuluotas, kai mokėtojo sąskaitoje nėra pakankamai lėšų ir bankas nėra įsipareigojęs suteikti paskolą mokėjimams atlikti arba kitais įstatymų numatytais atvejais. Bankai tą pačią dieną informuoja mokėjimo nurodymo pateikėją, dėl kokių priežasčių neįvykdytas mokėjimo nurodymas.
3. Kai mokėjimo nurodymas pateikiamas gavėjo bankui, šis persiunčia jį mokėtojo bankui arba jo pagrindu sudaro mokėjimo nurodymą ir išsiunčia mokėtojo bankui.
4. Kai mokėjimo nurodymas mokėtojo bankui pateikiamas iki 12 valandos, bankas privalo pervesti lėšas gavėjo bankui tą pačią dieną. Kai mokėjimo nurodymas pateikiamas po 12 valandos, bankas gali pervesti lėšas ne vėliau kaip kitą darbo dieną.
5. Mokėtojo bankas, įvykdęs mokėjimo nurodymą, tą pačią dieną apie tai informuoja gavėjo banką, išsiųsdamas mokėjimo priemonę ar jos pagrindu sudarytą pranešimą ryšiais, užtikrinančiais pristatymą gavėjo bankui ne vėliau kaip per 2 dienas.
6. Gavėjo bankas įrašo lėšas į gavėjo sąskaitą tą pačią dieną, kai gauna informaciją iš Lietuvos banko apie lėšų įskaitymą į gavėjo banko korespondentinę sąskaitą. Įrašai gavėjo sąskaitose sutikrinami su šio straipsnio 5 dalyje nurodytais gautais dokumentais. Jeigu yra klaidingai įskaitytų sumų, jos nurašomos ir grąžinamos mokėtojo bankui ne vėliau kaip per 3 dienas po lėšų įskaitymo į gavėjo banko korespondentinę sąskaitą Lietuvos banke.
7. Kai gavėjo ir mokėtojo sąskaitos yra tame pačiame banke, lėšos gavėjui pervedamos tą pačią dieną, darant įrašus mokėtojo ir gavėjo sąskaitose banke.
8. Mokėtojo bankas už pavėluotą lėšų nurašymą nuo mokėtojo sąskaitos, o gavėjo bankas už pavėluotą gavėjui priklausančių lėšų įskaitymą moka 0,05 procento delspinigių nuo lėšų sumos už kiekvieną uždelstą dieną. Sutartyse gali būti numatyti kitokio dydžio delspinigiai, bet ne mažesni, kaip nustatyta šiame įstatyme.
9. Bankai neatsako už mokėtojų ir gavėjų tarpusavio pretenzijas ir jų nenagrinėja.
10. Bankai teikia mokėtojams ir gavėjams jų sąskaitų išrašus, patvirtinančius lėšų įrašymo ar nurašymo sumas ir datas.

6 straipsnis. Tarpbankinė lėšų pervedimo sistema

1. Lėšos pervedamos naudojantis tarpbankine lėšų pervedimo sistema, kai mokėtojo bankas ir lėšų gavėjo bankas yra skirtingi bankai.
2. Lėšų pervedimo tarp bankų paslaugas teikia ir tarpbankinės lėšų pervedimo sistemos dalyvius nustato Lietuvos bankas.
3. Lietuvos bankas užtikrina nenutrūkstamą tarpbankinės lėšų pervedimo sistemos veiklą ir lėšų pervedimą šios sistemos dalyviams tą pačią dieną, jeigu tarpbankinės lėšų pervedimo sistemos dalyvių sąskaitose yra pakankamai lėšų.
4. Tarpbankinės lėšų pervedimo sistemos dalyvio, kuriam tą pačią dieną iškelta bankroto byla ar kitais įstatymų nustatytais atvejais uždrausta disponuoti lėšomis, pervestos lėšos į gavėjų bankų sąskaitas yra neatšaukiamos ir priklauso gavėjams, jeigu Lietuvos bankas nežinojo ir negalėjo apie tai žinoti.

7 straipsnis. Atsiskaitymas

1. Mokant grynaisiais pinigais, atsiskaitymas ir mokėjimas sutampa.
2. Kai mokėtojo ir gavėjo sąskaitos yra tame pačiame banke, atsiskaitymas įvyksta įrašius lėšas į gavėjo sąskaitą. Atsiskaitymo terminas yra mokėjimo nurodymo įvykdymo diena.

3. Kai mokėtojo ir gavėjo sąskaitos yra skirtinguose bankuose, atsiskaitymas įvyksta įrašius lėšas į gavėjo banko korespondentinę sąskaitą Lietuvos banke. Atsiskaitymo terminas yra mokėjimo nurodymo įvykdymo diena mokėtojo banke, išskyrus šio įstatymo 5 straipsnio 6 dalyje numatytą atvejį.

4. Kai lėšos yra įrašytos į gavėjo arba į gavėjo banko korespondentinę sąskaitą, atsiskaitymas yra galutinis ir neatšaukiamas.

5. Mokėjimų sistemos dalyvių ginčai sprendžiami įstatymų nustatyta tvarka.

KETVIRTASIS SKIRSNIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

8 straipsnis. Pasiūlymai Vyriausybei ir Lietuvos bankui

Vyriausybė ir Lietuvos bankas per 3 mėnesius nuo šio įstatymo įsigaliojimo pakeičia teisės aktus, neatitinkančius šio įstatymo nuostatų.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

REPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS